

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

Sponsalia quibus modis soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

Deo propter illud testimonium, si homini illi, cui ipso teste est facta promissio, fides frangatur: at si homo ille obligationem illam remittat, Deus item illam remittit. c. 1. de iur. iur. ubi Abb. & Dd. id explicant. Oldrad. conf. 241. Ioan. Lup. in rubr. de donatio. §. 45. & diuus Thom. 2. 2. q. 89. art. 9. Nec obstat text. in d. c. 2. dicens ex patientia id tolerari, quali dicat non de iure: id enim text. expressit propter vulgares, apud quos posset forsitan scandalum oriri ex hac dissolutione sponsaliorum: ideo dicit monendos esse contrahentes sponsalia, ne illa dissoluant: non tamen compellendos: eorum enim consensus sufficiens est ad illa dissoluenda.

Secundo sponsalia dissoluantur Fornicatione secuta: si enim sponsa cum alio fornicetur, non tenetur sponsus contrahere cum ea matrimonium, imò absolui potest ab illa promissione, quemadmodum de iur. iur. ubi probatur secundum Abbatē, & Dd. idem esse si sponsalia sint iurata. notat gl. in c. si quippe. 27. q. 2. Præposit. post. alios in c. de illis de spons. id tamen intelligitur posse illo, cui facta est iniuria: si enim sponsus vellet non obstante fornicatione sponsam accipere in vxorem, esset sponsa cogenda cum eo matrimonium contrahere, alioquin ex fornicatione sponsa conquiretur commodum. Sic ex aduerso si sponsus fornicetur, non tenetur sponsa cum eo matrimonium contrahere. Abb. in c. quemadmodum in princ. idem conf. 48. 1. vol. Regia l. 8. tit. 1. par. 4. Imo si ipsa sponsa vi præcisa esset cognita, adhuc non teneretur sponsus eam accipere in vxorem: sed petere posset sponsaliorum dissolutionem gl. in c. rapitor. 27. quæst. 2. gloss. in d. c. quemadmodum. vers. oculos in fine. quam ibi sequuntur Ioannes Andreas, Abbas, Imola, & ceteri Doctores, neque enim cogendus est quis contrahere bigamiae vitium, nondum prædito coniugali consensu. idem notat Regia l. 8. paulo ante adducta. idem reperit Abbas in c. discretionem. de eo cogn. consing. vxo. sue. post alios ibi in sponsa tamen de presenti secus esse asserit Abb. in d. c. discretionem. quod ipse intelligo, vt matrimonium quoad vinculum dissoluatur: non enim dissoluitur sed quoad thorum dissolui posset propter fornicationem commissam metu, & sic vi conditionali, crederem tamen secus esse, si sponsa cognita, & oppressa esset vi præcisa, ex his, quæ de metu dicebam præced. c. num. 11. tametsi Abb. conf. 4. vol. in vtroque casu velit à prædicta poena sponsam de presenti, vel vxorem immunem esse.

¶ Sed quæuis ipsa sponsa, quæ diues erat tempore sponsaliorum ad paupertatem redacta sit, tenetur nihilominus sponsus eam ducere in vxorem. gloss. in d. c. quemadmodum. vers. oculos. quæ intelligenda est quando nihil dare promissit ipsa sponsa in dotem sponso: nam si promississet, non tenetur sponsus cum ea contrahere, nisi id daretur. ita Ioan. Andr. Anton. Imo. & alii in d. cap. quemadmodum in princ. per tex. in cap. de illis. de conditio. appo. iuxta Commemorem eius intellectum, & l. si ita stipulatus fuero te sibi. §. si tibi nupsit. ff. de verborum obligat. in fine. quibus addo quod Baldus notauit in c. iurauit. de probationib. dicens quod iurans aliquam accipere in vxorem, etiam nulla dotis promissione præmissa, non est compellendus eam ducere, si ipsa diues sit, & nolit dotem congruentem sibi assignare. sequitur cum Ioan. Lup. in c. per vestras. de dona. 3. notab. §. Verùm Panormitanus in d. cap. quemadmodum. gloss. ibi reprobatur, dicens sponsum non teneri ad ducendam sponsam in vxorem, si post sponsalia, ipsa sit effecta pauperior, etiam si sponso nihil dare promiserit: iuramentum etenim est intelligendū rebus sic stantibus, ac non mutatis, vt ibi constat: & tamen sponsa censetur tacite omnia bona sua in dotē promississe, sicuti mulier, quæ matrimonium contrahit, habens patrimonium, censetur illud marito in dotem viri dignitati conuenientem dare, notat Bart. in leg. si constante. ff. solut. matrim. num. 78. idem præmittunt Aristoteles, & Cicero in Topicis ad Trebatium. Ego tamen non sequor in hoc Abba. imò pro communi opinione iudicandum esse censo: nam quod Abb. dicit, iure non probatur: non enim est verum, quod mulier habens bona si simpliciter contrahit matrimonium, videatur illa in dotem dare, etiam attenda dignitate mariti: id enim falsum est, vt notat gloss. re. & intellecta & Bald. ibi, in l. mulier bona. ff. de iure dot. Bartolus idem in quæst. 7. incipiente mulier habens. col. 3. & alii, quos refert & sequitur Dec. conf. 521. colum. 4. & Mayne. in l. in ambiguis. pro dor. num. 163. ff. de regul. iuris. nec aliqua lege contrarium probatur, vt ipsa gloss. fatetur: imo auctore Salycet. ibidem potius probatur hæc nostra opinio in l. cum post. §. gener. ff. de iure d. notat ff. de iur. dem. tit. & in l. si ex cap. §. gener. ff. de iure d. notat ff. de iur. dem. tit. & in l. si ex cap. §. gener. ff. de iure d. notat ff. de iur. dem. tit.

omnina, dialogo. 27. & si vera fuit opinio Bartoli in d. l. si constante. est intelligenda in muliere, quæ matrimonium contrahit, non sic in ea quæ sponsalia tantum contraheret: vbi tamen præsumptionis ratio non esset ita efficax: nec valeret argumentum à dote certa in specie promissa ad illam à lege iubintellectam. vti la. in eodem casu notat in §. fuerat. de ad. diu. num. 127. ¶ Subinde fateor illam opinionem, quam ex Baldo in c. iurauit. retuli, non probari omnino iure, quando ipse sponso esset diues, & haberet bona, ex quibus posset se ipsum, & sponsam alere: sibi namque imputet sponsus paupertatem dotis, quippe qui de ipsa dote constituenda pacti non fecit: quin & contra Panormitan. dicendum est, impunitandum esse sponso, qui fortuna bonis confidit: si quis etenim sponsalia contraxisset cum puella pulcherrima, quæ tandem labente tempore pulchritudinem amisit, non tamen priuata est oculis, nec naribus, nec arbitror ob id sponsalia dissolui posse.

¶ Tertio, possunt dissolui sponsalia, si sponsus sit absens, & vagetur per orbem, modò expectetur per triennium, si nescitur quo in loco sit. l. 2. C. de repud. Regia l. 8. tit. 1. par. 4. Si verò sponsus sit intra prouinciam, expectari debet per biennium. l. 2. C. de sponsal. ita tamen, vt si absentia sit necessaria ex iusto impedimento, expectetur quousque cesset impedimentum, si sepe ff. de sponsal. nisi ex periculo fornicationis iudex delectatam sponsam ad contrahendum matrimonium cum alio arguendo cap. fina. de eo qui cogn. consang. vxor. Hanc etiam distinctionem à iure ciuili collectam esse seruandam iure canonico tenet Ioannes Andreas, Hostiens. & Anton. in c. de iur. de spons. Syluest. in verbo sponsalia. quæstio. 10. atque dictam l. 2. C. de sponsal. iure canonico admittunt Hostiens. Ioan. Andr. & Abb. in cap. sicut. de sponsal. 2. col. Sed idem Abbas. Cardin. & Præposit. in d. cap. de illis. dictas leges in foro canonico minime admittunt: imò asserunt iure canonico sponsam non teneri ad expectandū sponsum vagantem per orbem: sed posse petere licentiam ad contrahendum matrimonium, per tex. in d. c. de illis. liberum sit, illa equidem verba excludunt licentiam sponsi, atque moram illam biennii vel triennii, argu. gloss. in Clem. aduam. verbo liber de sepulch. quam sequuntur Abbas, Barbat. & Alciat. in c. 1. de offic. ordin. in 3. nota. & Curtius 2. parte de feudis. quæst. 2. Decius in c. si pro debilitate. de officio deleg. Baldus Cardin. & Imol. in c. que in ecclesiis. de consuet. Anton. Burg. in cap. 1. de emp. Curtius Iunior. consil. 2. 1. col. iudicis tamen auctoritas in hac nostra quæstione requiritur. Henric. & Præposit. in d. cap. de illis. gloss. in cap. de illis. in 1. de despons. impuli. vnde gloss. in dict. cap. de illis. de despons. dum alegat. l. 2. Codic. de repud. non vult illam esse iure canonico seruandam: sed eam ad differentiam canonum, & legum adduxit. Hinc constat Abba. in dict. cap. sicut. dum 2. col. um. dicit, dict. l. secund. Codic. de sponsal. procedere nisi sponsalia essent iurata: quia tunc auctoritas superior foret necessaria, non re. & perpendisse ea, quæ prius dixerat. in dict. cap. de illis. nam siue sponsalia sint iuramento firmata, siue sola simplici promissione, lex illa, quæ ciuili est, iure canonum non procedit, & vtrobique iudicis ecclesiastici auctoritas est necessaria ad sponsalia dissoluenda. Credo tamen, vt diligentius absoluam sponsum in loco propinquo absentem, vel expectandum esse, vel requirendum, vt intra certum tempus contrahat matrimonium, ex ratione illius cap. de illis de desponsal. quod si iusto impedimento detineretur, non temere sunt sponsalia soluenda: sed attenda sponsa qualitate, quæ forsitan ex mora periculum pateretur. quod colligitur ex Hostiens. in dict. c. de illis. vbi text. non loquitur in his casibus.

¶ Quarto principaliter sponsalia dissoluantur Lapsu temporis in sponsaliorum contractu constituti ad matrimonium contrahendum. text. in cap. sicut. de sponsal. vbi gloss. dicit esse speciale in matrimonio, vt post lapsum terminum promittens minimè sit obligatus: habent siquidem sponsalia hæc tacitam conditionem, vt mutuo dissensu dissoluantur: vnde si sponsus requirat ab sponsa, vt matrimonium contrahat certo die, & ipsa nolit, ipse requirens liber videtur à sponsalibus, si etiam ipse velit huic dissensui consentire, vt sentiunt Cardin. & Præposit. in d. cap. sicut. Ego tamen hanc opinionem Cardin. & Præposit. intelligo veram esse. Primò, quando apparet, alterum requisitum, vt contrahat, nolle illo tempore, nec alio contrahere: tunc enim dissensus colligitur: alioqui licet ipse prouocatus respondeat, illo tempore nolle matrimonium contrahere, non sequitur consentire, quia forsitan illud tempus non videatur sibi conueniens.

ueniens ad contrahendum ob aliquam causam. Secundo procedit text. in d. cap. sicut. quando terminus adicitur sponsalibus ad limitandam obligationem, & ad eam restringendam, ita vt lapsa termino expiret: tunc enim extinguitur obligatio: ille tamen, per quem stetit, tenetur ex culpa, vt in d. cap. sicut. & probatur in l. si fideiusso. §. fin. ff. manda. l. obligatio. §. 1. ff. de act. & oblig. l. damni. §. Sabini. ff. de damn. infect. sed in dubio ex gloss. Anton. Abb. & Præposit. in d. cap. sicut. terminus tempore sponsaliorum appositus ad contrahendum, censetur adiectus causa restringendæ obligationis; quia nullus contractus est initus perfectè; sed ille terminus ad initium alterius contractus datur; vnde tunc terminus restringit ita obligationem, vt eo lapsa non duret, quod etiã notauit Archidiaconus. in cap. nuptiarum. 27. quest. 2. Abb. & Imol. in cap. cum dilecti. de dolo & contumac. Hinc Angel. & Alexand. in l. si infamul. colum. penul. ff. solut. matrimon. notant, quod vbi dies adicitur causa inuitandæ obligationis, non est locus purgationi moræ; pro quibus argumentum est l. tractitia. §. de illo. ff. de actio. & obligatio. l. commissoria. C. de pact. inter empr. secus erit, vbi dies adicitur obligationi iam perfectæ, & contractui consummato. quo calu dies potius censetur adiectus ad sollicitandam effectum obligationis, quam ad extinguendam ipsam obligationem, l. Celsus. ff. de arbit. cap. cum dilecti. de dolo & contumac. ex quo Abb. in d. cap. sicut. dicit, quod si contractus iam sponsalibus ex interuallo tractetur de die nuptiarum, lapsus illius diei non liberat sponsum à sponcione & promissione matrimonij contrahendi, etiam si ipse illo die paratus esset contrahere; quæ quidem adnotatio mihi placet, licet Præposit. displiceat.

¶ Quinto soluntur sponsalia per matrimonium subsequens, etiam absque copula. text. in cap. sicut. & cap. si inter. & cap. de illis. de sponsa. ex quibus id receptum est communiter, etiam si prima sponsalia essent iurata, quod in d. cap. sicut. aperte probatur; nec est necessaria ad hanc dissolutionem iudicis auctoritas, licet Conrad. Lagus in method. iuris, sit. de nuptiis. contrarium opinetur. Item, nec obstat tunc à periuro matrimonium contrahi; cum matrimonium à periuro contractum validum sit, quod alibi dicemus. Huic sententiæ simile est, quod Ioan. ab Imol. notat in cap. cum contingat. de iur. iurand. num. 81. dicens, quod si quis vendat rem quandam duobus, ac secundo emptori eam tradiderit, illius censetur effecta, nec potest ab eo auferri prætexit prime venditionis, etiam si iurata, per l. quous. C. de rei vendic. vbi hoc optime probatur. Imol. sequuntur Hippol. in l. qui duobus. num. 9. ff. de iur. iur. l. i. ff. de iur. iur. num. 36. & Gozadin. cons. 14. num. 2. Subdit Imol. idem dicendum esse, quando primo promisit etiã cum iuramento vendere; & tamen vendidit secundo: hæc enim secunda venditio tenet, & ex ea potest compelli ad tradendam rem venditam. Crederem tamen ego, quod si ante venditionem vel traditionem vendidisset illi, cui iurauerat vendere, esset eius venditio potius ad compellendum venditorem, vt illi traderet rem potius, quam alteri propter vinculum iuramenti. Posset etiam esse secunda venditio, vel eius causa facta traditio nulla, si primus, cui promisit vendere, vel vendidit, cum iuramento, venditorem extrajudicialiter admoneret, vt seruaret iuramentum, neque quidem contra id ageret directè vel indirectè appellatione propoita ad iudicem ecclesiasticum; tunc equidem venditio aut traditio post hanc appellationem facta, esset nulla, tanquam facta appellatione pendente, vt Iaf. in d. l. quous. num. 36. ac Gerard. singul. 98. licet ipse Gerard. Imol. impugnet in secundo casu.

¶ Sexto sponsalia soluntur per ingressum religionis, professione secuta; nam si matrimonium ante copulam ita soluitur, etiam quoad vinculum, cap. ex publico. de conuer. coniug. cap. ex parte. eod. tit. à fortiori ergo sponsalia ita soluntur, quod omnes fatetur. Nec obest cap. commissum. de sponsal. quia licet dicat text. ibi consulendo, tutius fore matrimonium contrahere, ac demum religionem ingredi, non tamen id ita fieri præcipit, nec promissor contrahere tenetur, si velit religionem profiteri. Ita Abb. & Præposit. ibi perpenso secundo intellectu gloss. idem not. Palud. in 4. distinct. 28. quest. 1. in fin. Nam etsi iure certum sit, posse tute sponsum ingredi religionem dimissa sponsa, & tutius esse contrahere, ac demum religionem profiteri, non ex hoc sequitur, hoc esse necessarium. Sat enim est tenere, quod certum est; tamen consilium sit eligere certius, quod probatur; nam salutem anime promptior est via caltratis, quam eo-

ruptia. 32. q. 1. clement. exiui. in princ. de verb. signif. & tamen potest quis tute eligere viam coniugij, c. in egritas. 32. q. 1. c. gesta. cum gloss. 74. dist. igitur potest quis dimissa sponsa tute religionem profiteri, quamuis tutius sit cum ea contrahere, si dem prælitam, & iuramentum absolvens, & postmodum monasticam vitam eligere. Præterea potest optimè dici, quod in d. cap. commissum. sponsum nolebat statim deliberatè religionem profiteri: sed id in animum absque voto induxerat: idèd Papa ei consuluit, vt contrahat, atque fidem seruet, & postea, si velit, religionem profiteatur. nec Romanus Pontifex consuleret ei matrimonij contractum, si statim vellet deliberato animo religionem profiteri: ex his, quæ ibi notat gloss. & est intellectus Innocent. quem alij simpliciter referunt.

¶ Soluntur tandè sponsalia pluribus aliis modis, quæ doque sententia iudicis ecclesiastici, quod frequentius est, gloss. in d. cap. de illis. in 1. de de spons. impub. Henric. & Præposit. in c. de illis. de sponsalib. quandoque absque sententia ipso iure. vt traditur post gloss. ibidem. & in cap. si quippe. 27. quest. 2. quam dicit ordin. Bald. in l. fin. in princ. colum. 3. C. de episcop. & cleric. & in l. in bembus. in vlt. §. 1. C. eod. tradit Thom. in 4. dist. 27. quest. 2. art. fin. Regia l. 8. tit. 1. part. 4. e quibus libet vltimo loco tractare, quo pacto sponsalia dissoluantur, eo quod ætate minori contracta fuerint.

§. PRIMVS.

In quo de sponsaliorum dissolutione quadam.

SUMMARIÆ.

- 1 Impubes sponsalia contrahens, poterit adueniente pubertate ab eis recedere.
- 2 Contractus sponsalibus à duobus impuberibus, qui primo ad ætatem perfectam accesserit, poterit statim huic contractui refragari.
- 3 Impubes contrahens sponsalia prescitis iuramento, minime potest ab eis rescire.
- 4 Iuramentum ab impubere, doli tamen capace, prescitur, ipsum iuramentum obligat, contractum vero ab eo factum minime firmat.
- 5 Maior sponsalia contrahens cum minore, ab eis recedere nequit.
- 6 Adnotatio quadam nouiter animaduersa, ex c. de illis. 1. de de spons. impub. resciluitur.
- 7 Matrimonium à pubere contractum, sponsalia cum impubere præcedentia dissoluit, licet is pubes à sponsalibus dissentire nequeat.
- 8 Sponsalia iuris tantum interpretatione de futuro, contracta à pubere & impubere, non efficiunt matrimonium ex consensu impuberis ætatem legitimam attingentis, nisi & pubes consentiat.

Septimo igitur solent in iure sponsalia dissolui, eo quod contracta fuerint in minori ætate, ex solo impuberis dissentio: is enim si dissentiat, sponsalia dissoluntur, licet verbis de presenti, re tamen de futuro, ipsa sponsalia sint contracta: verum hic dissentio ante ætatem perfectam non admittitur, propter ætatis fragilem constantiam: sæpe enim impuberes contraherent, ac sæpe à contractibus dissentirent, gloss. Cardin. & Præposit. in c. de illis. in 1. de de spons. impub. quamuis vterque impubes peteret contractus dissolutionem, secundum Præposit. ibi, quod probatur in cap. à nobis. eod. titul. In contractis verò sponsalibus à duobus impuberibus, is qui prius ad ætatem perfectam peruenit, non tenetur alium expectare, qui adhuc impubes est: sed poterit statim contradicere, ac recedere ab sponsalibus, secundum communem, quam Abbas & Præposit. in d. cap. de illis. colum. 2. sequuntur. & probatur: nam si hic potest dissentire altero impubere ad pubertatem perueniente, non video, cur modò non possit contradicere: cum ipse iam sit ætatis perfectæ. licet gloss. in d. capitul. de illis. versic. cum sponsalia & sequent. teneat, hunc perfectam ætatem adeptum non posse dissentire, donec alter eandem perfectam ætatem habuerit. Nec tantum poterit, imò tenetur statim contradicere, si nolit sponsalibus stare, alioqui postea non poterit. sed erunt ista sponsalia firma, quoad effectum sponsaliorum, quamuis non quoad vim matrimonij. Hostien. colum. 2. Henric. & Præposit. in d. c. de illis. qui hanc asserit esse communem opinionem. Nec obstat, quod secundum hanc communem opinionem nullavideatur constitui differentia inter vers. si vero. & vers. vlt. in d. c. de illis. quia constat manifestum discrimen: nam in §. si verò. loquitur text. quando tempore contractus alter erat pubes, & is, qui tempore contractus fuerat impubes, factus pubes, poterit statim contradicere, & recedere ab eis, qui tempore contractus impubes, & postea ad pubertatem alte-

rius, secundum Abb. Prapof. & comman. ibi. quibus suffragatur Regia l. 8. tit. 1. part. 4. quæ ita illum text. interpretatur. Ex quibus apparet, primo casu contradiotionem admittendam esse, non in secundo. His adde ³ impuberem sponsalia prestito iuramento contrahentem, ratione ætatis non posse ab his recedere: sed ille contractus in vim & effectum sponsaliorum firmus est. gloss. quæ singul. est, secundum Abb. ibi. in d. cap. de illis. quam & ceteri Iuris canonici interpretes sequuntur, quod intelligendum est, quando illud iuramentum præstitum fuit ab impubere, qui tamen ita erat proximus pubertati, ut intellectum ac discretionem haberet, is enim iuramento se astringere potest. gloss. Abb. & Doct. in c. ex literis, in 2. de spons. & probari videtur in l. jin. §. in eum. ff. de lib. caus. idem Bart. Corn. & Iaf. volum. 4. in authent. ⁴ sacramenta puberum. C. si advers. vendit. dicentes, contractum ⁵ à minore gestum, de iure tamen inualidum, iuramento præstito validum fore, etiam si iuramentum sit præstitum à pupillo, qui tamen erat doli capax. in quo Bartol. asserit, hanc opinionem communem esse. Idem voluit Abb. conf. 108. in 2. vol. Dec. in l. pupillum. ff. de regul. iur. nec me latet gloss. Cynum, & alios in d. authent. sacramenta. contrarium voluisse, asserentes, nõ firmari contractum inualidum, à pupillo etiam doli capace initum, iuramento ab eo præstito, ex eo, quod d. authent. pubertatem exigat, ut iuramentum firmet contractum iure inualidum propter ætatis defectum: hecque refert, quod iuramentum valeat ob discretionem: cum aliud sit iuramentum obligare, aliud contractum inualidum ratum efficere. Primo siquidem casu sequitur, dandam fore absolutionem, ratione imperfectæ ætatis, quæ absolutio necessaria est, non tamen ex hoc sequitur, ipsum contractum illo iuramento firmari. Ita hanc opinionem ultimam scribit communem esse Alex. in l. qui iurasse. in prim. ff. de iure iur. & Alciat. qui plures allegat in c. cum contingat. de iure iur. num. 141. vbi eam sequitur, & mihi verior atque æquior videtur. præterquam in sponsaliorum contractu, ex d. c. ex literis. in 2. in quo quidem contractu ætas non ita stricta & certa est, sicut in cæteris: cū eam suppleri ex discretionem, iudicio, & intellectu consistat, quæ ratione hanc opinionem sequor, minimè adharens responsionibus, quas Alciat. ad text. in d. ex cap. ex literis. dare conatur, atque huic opinioni, quam ex Alexand. communem esse diximus, suffragantur duæ Regiæ leges: quarum prima est l. 56. tit. 5. part. 5. altera est l. 6. tit. 19. part. 6. Caterum hæc omnia intelligenda sunt, quando tempore ⁷ contractus uterque impubes est, vel alter tantum: is vero, qui dissentit, impubes contraxerat: vnde in ipso, qui pubes erat tempore contractus sponsaliorum, manifestum est nullum dissentium locum esse: imò contractui stare tenetur, quoad sponsaliorum vim, ut probat text. in d. c. de illis. nec mirum esse debet, hunc contractum ex dissensu impuberis dissolui posse, non tamen ex contradictione puberis: sicut, si maior cum minore contraheret sine tutoris auctoritate, contractus teneret utique in fauorem minoris, nec posset maior dissentire, licet minor liberè posset à contractu discedere, l. eo minus. C. de procur. neque hic agitur de matrimonio, quod exigit utriusque consensum perfectum: sed de promissione futuri matrimonij, & sic de sponsalibus, uti gloss. & ceteri explicant in d. c. de illis. Hinc constat contractus sponsali-

bus inter puberem & impuberem esse sponsalia utriusque respectu, tamen minor possit ab eis recedere, quod apertissime probat text. in c. sine de spons. impub. & in cap. vi. co. §. 1. cod. tit. in 6. alioqui si non esset in hoc contractu utriusque ad sponsalia consensus, non oriretur ex eo impedimentum publicæ honestatis iustitiæ; ut constat in c. 1. in prim. de sponsal. in 6. & tamen oritur ad impedimentum, cap. literas. & cap. accessit. de desponsa. impub. igitur ex eo consensu non tantum maioris, sed & minoris, hic contractus verè est sponsaliorum: quo fit, ut Fortun. Gasias Hispanus apud Italos non minorem in utriusque Iuris prudentia gloriam assequutus, quam apud nos in Cælaris supremo Hispaniarum pratorio, in l. 1. colum. 3. ff. de pact. non exactè perpendit ⁸ text. in d. cap. 6. de illis. ex eo notans de Iure canonico, ex pollicitatione actionem oriri: id enim sitne verum, non disputo: tamen ibi non probari contendam liberè, cum consensus utriusque, puberis & impuberis, ibi detur: & sic pollicitatio dici illa promissio non potest.

⁹ Ex his deducitur, Matrimonium ¹⁰ à pubere cum alia contractum valere, atque dicta sponsalia omnino soluere, gloss. Io. And. Hostien. Prapof. & alij, in d. c. de illis. in 1. de spons. impub. Rota noua. 450. Regia l. 8. tit. 1. part. 1. Nec video dubium in hoc versari, quando pubes contraxit matrimonium, priusquam impubes ad etatem perfectam accedens, consentiat matrimonio contracto in minori ætate: illud verò maxime dubium est, an idem sit dicendum, quando pubes matrimonium contraxit, postquam sciuit impuberem iam etate perfectam habentem, illi coniugio consensum præstitisse. & Syluest. verb. matrimonium §. quest. 8. in ea est sententia, ut ¹¹ opinetur, sponsalia, quæ verbis de præsentij, iuris vero in intellectu de futuro continentur, eo quod à pubere & impubere contracta sint, in matrimonium transire, si impubes etate iam perfecta factus maior, consentiat illi matrimonio, tamen pubes dissentire velit, eiusque consensu minimè expectato. Idem asserit Ludovic. Gozadin. conf. 2. num. 11. 27. & 28. contra quos, ni fallor, Iuris canonici est decisio apertissima in cap. 1. §. 1. de sponsal. impub. in 6. vbi matrimonium contractum inter duos impuberes, vel inter puberem & impuberem, non efficitur perfectum, nec firmum, pubertate accedente, nisi nouus utriusque consensus accedat ad matrimonium tacitus, vel expressus. Item, si matrimonium contractum inter puberem & impuberem, iuris intellectu, sponsalia de futuro iudicatur, quod nec Syluest. nec Gozadinus negant, cur dicere audent hæc sponsalia ex alterius tantum consensu in matrimonium transire? contra textum cap. super eodem. de condit. appof. gloss. receptam communiter, in d. cap. de illis. Huic etiam Syluest. opinioni refragatur auctoritas Hostien. Anton. Henric. qui in d. cap. de illis. planè fatentur, dicta sponsalia, etiam impubere etatem perfectissimam iam adepti, nec contradicente, dissolui ex omnibus causis, ex quibus sponsalia re & verbis de futuro dissoluntur. vnde ego non video, quo iure defendi possit horum Doctorum opinio, aduersus quos adest optimum Baldi responsum, consil. 194. & consil. 290. in 3. volum. & tandem post primam huius operis editionem legi Carol. Ruin. consil. 203. volum. 1. quod doctissimus ille vir nostram sententiam probat. Atque hæc de Sponsaliorum tractatu sufficient.

DE MATRIMONIIS. SECUNDA PARS.

Est hæc secunda huius operis pars, quæ de matrimonio tractat, quotidiana ac frequentissima sit, eam tamen nec longè, nec perfunctoriè disseram. Sed iusti interpretis officio vsus eam octo capitibus absoluam. Primum, Matrimonij definitionem complectitur. Secundum, an Consensus ad matrimonium sit necessarius. Tertium, Qualis consensus, ad id exi-

tum, qua ratione hic Consensus exprimat, quibusq. verbis. Quintum, de Etate ad matrimonium requisita tractabit. Sextum, de his, quæ matrimonium impediunt. Septimum, de Coniugalis contractus effectu, Octauum, de Prole ex matrimonio suscepta, quam breuissimè ager.